

SEKTÖREL
DİPLOMASİ
KANALLARI

SU

DİPLOMASİSİ

Sektörel Diplomasi İnşası

STRATEJİK VİZYON BELGESİ

SU DİPLOMASİSİ

“Sektörel Diplomasi İnşası”

Su diplomasisi ırmak, göl ya da yer altı yatağı gibi farklı ülkelerce kullanılan ya da kullanılmak istenen tatlı su kaynakları ile kurulan ilgili temasların adıdır. Bir su havzasının sınırları mühendisler, su uzmanları ve ekonomistlerce belirlenir. Siyasetçiler, diplomatlar ve hukukçular su varlığının paylaşımı üzerine müzakereler yaparlar. Su Diplomasisi yaklaşımı su problemlerini teşhis eder, müdahale noktalarını belirler; farklı bakış açılarını, değerleri, belirsizlikleri, değişen ve çatışan ihtiyaçları göz önünde bulundurarak kalıcı çözümler önerir. Su diplomasisi karmaşık uluslararası alanda ortaya çıkan karmaşık su problemlerine çözüm üretmeye çalışır.

Su problemleri; küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve küresel nüfus artışı gibi faktörler nedeniyle jeopolitik bir soruna dönüşmüştür. Bazı tahmin ve yorumlara göre su 20. yüzyılda petrol gibi stratejik hammaddelerin çatışmalarda oynadığı rolü, hatta daha fazlasını, önümüzdeki dönemlerde oynamaya aday stratejik bir servet hâline gelmiştir. Dünyada birden fazla devletin taraf olduğu 261’den fazla ırmak/göl/havza bulunmaktadır ve su kaynakları üzerinde şekillenen gerilim noktalarının çatışmaya dönüşme riski son derece yüksektir.

Su kaynaklarının yönetiminde ortaya çıkan belli başlı problemlerin çözümünde saf bilimsel ve mühendislik yaklaşımlara yönelik talepler doyum noktasına ulaşmıştır ve yeni yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Henüz çözümlenememiş fakat baskı oluşturan pek çok su sorununa uygun ve uzun vadeli çözümler geliştirebilmek için bilimsel ve mühendislikle ilgili faaliyetlere ek olarak sosyal ve siyasi çözümleri de nazar-ı itibara alan yeni yaklaşımlar geliştirilmesi kaçınılmaz bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Su sorunları doğa ile ilgili, sosyal ve siyasi alanların aynı anda göz önünde bulundurulmasını gerektirmektedir.

Su diplomasisi farklı şekillerde ortaya çıkar. Bunlardan en yaygın olanı nehir kenarında bulunan ülkeler arasındaki anlaşmazlıkların çözümü için anlaşmazlık ya da işbirliği kanatlarında yürütülen temaslardır. Anlaşmazlıkların düzeyine bağlı olarak bu temaslara müzakere, arabuluculuk, tarafsız inceleme/araştırma, uzlaştırma şeklinde olabilir. Çatışma aşamasında müdahale ve muhakeme şeklini alır. İşbirliği tarafında ise ekonomik işbirliği, bilimsel işbirliği, ortak enstitüler, uluslararası anlaşmalar ve nihai aşamada bölgesel entegrasyon gibi adımlar atılabilir. İşbirliği hâlinde tatlı su kaynağının aşırı kullanım nedeniyle tahrip edilmesi önlenmiş, sulama ve enerji üretiminde verimlilik artışı sağlanmış ve ilişkilerde su alanındaki iyileşme diğer alanlarda da iyileşme için katalizör olarak kullanılmış olur.

Sınır aşan sular bölgesel entegrasyonda katalizör rol oynayabilir. Bunun için söz konusu tatlı su kaynağının tüm tarafların faydasına olacak şekilde paylaşılmasını sağlayacak bir rejim oluşturulması gerekir.

Paydaşlar bu rejimin bozulmasını kendi çıkarları aleyhine görmeye başladıkları zaman su diplomasisi su dışındaki diğer alanlarda da barışın ve bütünlüğün sağlanmasına katkı sağlamış olur.

Farklı ülkelerce paylaşılan bir su kaynağında paydaş olmayan aktörler de üçüncü taraf olarak su diplomasisi faaliyetlerinde yer alabilirler. Üçüncü taraf aktör bir ülke ya da (Dünya Bankası gibi) uluslararası bir örgüt olabilir. Küresel ve bölgesel düzeyde aktörler uluslararası su hukukunun gelişmesine ya da sağlıklı içme suyu tedariki, sel kontrolü, sulama, hidroelektrik üretimi gibi projelere finansal ve teknik destek sağlayabilirler ve bu şekilde su diplomasisi aktörleri hâline gelerek çatışmaları önleme ve çözüme imkânı bulabilirler.

Su sorunlarının çözümünde başta düşünce kuruluşları olmak üzere çok farklı alanlardan sivil toplum örgütleri de ikinci kanal diplomasiinin bir parçası olarak önemli roller üstlenebilirler. Su ile ilgili ikinci kanal diplomasi faaliyetlerine tarafların resmî temsilcileri de, etkinliğin sivil niteliğini ortadan kaldırmayacak bir şekilde katılabilirler. Su diplomasisi bağlamında öncelikle diplomatları ve akademisyenleri buluşturan etkinlikler düzenlenmesi, su enstitüleri kurulması, hükümet dışı örgütlenmeler ve sivil toplum örgütleri ile ilişkilerin geliştirilmesi, belli başlı su sorunları ile ilgili özel komisyonların kurulması gibi ilke ve faaliyetlere öncelik verilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda **Sivil Global 2015-2023-2053** “Global Sivil Diplomasi İnşası Programı” kapsamında gerçekleştirilecek **Su Diplomasisi Çalışma**’nın, uluslararası alanda işbirliği imkânlarının proaktif yaklaşımlarla geliştirilmesinde çok yönlü faydalar ve önemli katkılar sağlayacağını umuyoruz.

Ana Tema

Sektörel Diplomasi İnşası

Alt Temalar

Tarihsel Perspektif: Ulusal Çıkar Anlayışı ve Su Diplomasisi

Diplomasi, Kamu Diplomasisi ve Su Diplomasisi

Ekonomik Hedefler ve Su Diplomasisi

Su Kaynakları ve Çatışma Çözümü

Akademi ve Su Diplomasisi

Bölgesel Sorunlar ve Su Diplomasisi

Bölgesel Entegrasyon ve Su Diplomasisi

Teknoloji, Stratejik İletişim ve Su Diplomasisi

Devlet Dışı Aktörler ve Su Diplomasisi

Dış Politika ve Turizm Diplomasisi